

BRANCHEVEJLEDNING

INTERN FÆRDSEL

Branchearbejds miljørådet
for transport og engros

Indledning

Mange ulykker sker i forbindelse med intern transport – og det er ofte alvorlige ulykker. Den interne transport er al den færdsel, der foregår på virksomhedens område – både gående og kørende – og både indendørs og udendørs.

Ved mange af ulykkerne er det en anden person, end føreren af transportmidlet, der kommer til skade. Det gælder f.eks., når en medarbejder hjælper til eller bare færdes der, hvor transporten foregår.

Manglende adskillelse mellem gående og kørende transport er en af de væsentligste årsager til ulykker. En anden hyppig årsag til ulykker er gods, der vælter eller falder ned fra højden. Ofte skyldes det måden transportmidlet føres på, eller måden godset er læsset på.

Gående færdsel kan både være virksomhedens egne medarbejdere, gæster og udefra kommende personer f.eks. chauffører, håndværkere og servicefunktioner, der skal have adgang til virksomheden.

Den kørende færdsel kan være alt fra lastbiler til el-heste herunder forskellige former for selvkørende materiel til brug for transport af varer og materialer inden for virksomhedens område.

Indhold

Reglerne.....	1
Sammenblanding af kørende og gående færdsel	2
Sikkerhed i åbninger.....	2
Sikre køre- og gangveje.....	3
Gods der flyttes maskinelt i mere end 2 meters højde.....	5
Eksterne	5
Hvad gør man?.....	7
Adresser	9

Arbejdstilsynet

Arbejdstilsynet har haft branchevejledningen til gennemsyn og finder, at indholdet i den er i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen. Arbejdstilsynet har alene vurderet branchevejledningen, som den foreligger og har ikke taget stilling til, om den dækker samtlige relevante emner inden for det pågældende område.

Hjælp os med at gøre materialerne bedre!

BAR transport og engros anvender brugerens bedømmelse af materialerne til at blive bedre. Materialerne evalueres i en vis periode efter deres offentliggørelse. Alle kan bidrage til evalueringen på hjemmesiden **www.bartransport.dk**

Reglerne

Arbejdsgiver har hovedansvaret for, at reglerne om intern transport på lagre og vareterminaler efterleves.

Arbejdstilsynets vejledning om forebyggelse af ulykkesrisici ved intern færdsel på virksomheder, beskriver, hvordan arbejdsmiljøloven regulerer de to områder:

1. Kørende trafik blandet med faste arbejdspladser eller gående trafik
2. Gods som flyttes maskinelt i mere end to meters højde på steder, hvor der samtidigt færdes personer.

Arbejdstilsynet kan give påbud, hvis den interne færdsel vurderes at udgøre en risiko for sikkerheden. Arbejdstilsynet kan i den forbindelse give påbud om brug af autoriseret arbejdsmiljørådgiver til

rådgivning om tilrettelæggelse af hensigtsmæssig intern færdsel på virksomheder, hvor de to ovennævnte aktiviteter foregår.

Hvis andre – ud over virksomhedens egne ansatte har fri adgang til virksomhedens transport områder, er færdselsloven som hovedregel gældende.

Der skal udarbejdes interne færdselsregler. De interne færdselsregler kan f.eks. fortælle, hvor man må gå og opholde sig, mens godset håndteres. Det kan ske enten ved skiltning eller ved fysisk at spærre for trafikken. Det kan også omfatte vigepligtsregler og hastighedsregulering.

Sikkerhedsforanstaltningerne i forbindelse med køre- og gangvejene bør jævnligt revurderes og indgå som et fast punkt i virksomhedens egenkontrol f.eks. i forbindelse med sikkerhedsrunderinger.

Passiv sikkerhed

- Afmærkning og skiltning
- Ensrettet færdsel
- Udsyn ved krydsende færdsel
- Bakke kamera eller bakke alarmer.

Aktiv sikkerhed

- Færdselsregler og viden herom
- Uddannelse og instruktion af førere
- Vedligeholdelse af veje, køretøjer og sikkerhedsforanstaltninger.

Kultur

- Prioritering af passiv og aktiv sikkerhed – også når der travlt
- Der reageres, når farlige forhold opstår.

Sammenblanding af kørende og gående færdsel

Regler om intern transport, hvor kørende trafik blandes med faste arbejdssteder eller gående trafik, kræver, at der er opmærksomhed på:

- klare markeringer
- krydsende færdsel
- adgang til områder, hvor køretøjer bakker
- dårligt udsyn og overblik
- hensigtsmæssig og forsvarlig kørsel
- instruktion
- renhold, ryddelighed og vedligehold.

Kørende og gående færdsel skal så vidt muligt holdes adskilt. Adskillelsen mellem gang- og køreveje kan f.eks. markeres med striber på gulvene eller ved at forhøje gangvejene i forhold til kørevejene.

Gangarealer bør være tilstrækkeligt brede til, at gående kan færdes uhindret. Afstribningen skal være tydelig således, at den respekteres, og ikke blokeres af oplagring eller henstillet gods.

Køreveje skal være placeret i passende afstand fra døre, porte og gående færdsel. De steder, hvor der ofte er gående personer og samtidig kørende tra-

fik, bør der opsættes personrækværk. Det er f.eks. steder som ud/indgang fra lagerkontoret, kaffestuen, mellemgangen og døre mellem forskellige dele af lageret. Opsætning af personrækværk sikrer, at man ikke kan gå direkte ud i den kørende trafik. Ved smalle passager kan det ligeledes være nødvendigt at etablere et rækværk mellem den kørende og gående trafik.

En tommelfingerregel er, at gangveje med megen og modsatrettet gående færdsel bør være mindst 1,2 - 1,5 m brede, så to personer frit kan passere hinanden.

Det er vigtigt for sikkerheden, at transportvejene for kørende trafik har passende bredder. Kravene til bredden af transportvejen afhænger bl.a. af det, der skal transporteres, transportudstyret, og om der er modkørende trafik. Som udgangspunkt bør der være 30 – 50 cm friplads på begge sider af godset, der transporteres. Ved passage af døre og portåbninger bør der være mindst 20 cm friplads mellem godset og karmene, så passagen kan ske uhindret.

Sikkerhed i åbninger

Hvor selvkørende arbejdsredskaber skal passere gennem åbninger, og hvor der kan forekomme gående trafik, skal der være mindst 50 cm sikkerhedsafstand. Er dette ikke muligt, skal det sikres,

at gående og kørende trafik ikke samtidig passerer gennem åbningen. Det kan for eksempel være ved at skilte tydeligt om, hvem der har vigepligten og sikre gode oversigtsforhold.

Sikre køre- og gangveje

Køre- og gangvejene skal være stabile uden huller og ujævnheder.

Køre- og gangvejene skal holdes fri for generende genstande så som gods, paller, emballage og andre hjælpemidler. Affald skal fjernes omgående. Snore, plastbånd, tape, ståltråd mm. giver let skader på køretøjer, forlænger bremselængden og øger risikoen for snubleulykker.

Køre- og gangveje må ikke være glatte. Specielt ramper er farlige, hvis de er glatte. Spildte væsker,

pulver eller lignende skal derfor fjernes omgående. Hvor der arbejdes i et vådt miljø, hvor færdselsvejene konstant er våde, skal underlag, køretøjernes hjul og fodtøj være udformet til at forhindre, at køretøjer eller medarbejdere skrider.

For udendørs køre- og gangveje gælder samme forhold som indendørs, dog skal køre- og gangvejene også være lette at rydde for sne og is. Hvis der forekommer niveauforskelle i køre- og gangveje, skal de markeres f.eks. med en gul stribe i gulvet.

Afmærkningen på gulvet er med til at skabe god orden og sikre gående færdsel mod påkørsel.

Det er vigtigt med tydelig afmærkning af gangveje. Husk opmærkninger og piktogrammer skal vedligeholdes, når de bliver utydelige.

Hvor gangvejen passerer sluser, kan man med fordel gøre den bredere, hvis det er muligt. Alternativt kan man lave blokering og skiltning, begge løsninger nedsætter risiko for påkørsel og øger opmærksomheden.

Der skal monteres spejle eller andre muligheder for at orientere sig, hvor indretningen indebærer risiko for ulykker, fordi de er uoverskuelige ved sving o.l.

Gods der flyttes maskinelt i mere end 2 meters højde

Når der sker transport af gods i mere end 2 meters højde, skal der være klare regler for adfærd og sikkerhedsafstande eller f.eks. etableres afgrænsninger af, hvor den gående færdsel kan ske på en sikker måde. Man skal være særlig opmærksom på, at sikkerhedsafstanden til den gående færdsel i høj grad afhænger af løftehøjden.

Det kræver opmærksomhed på:

- klare markeringer af hvor personer ikke må færdes
- hvor der kan være risiko for nedstyrtning eller nedstyrtende genstande, sikres området ved afspærring, indhegning eller overdækning

- brug af kraner
- udsyn og overblik
- opstilling og opbevaring af gods
- emballering af gods
- lovpligtige uddannelser
- lovpligtige eftersyn.

Drøft i arbejdsmiljøorganisationen, hvilken løsning, der er mest hensigtsmæssig for jer.

Eksterne

Chauffører og andre personer, der kommer udefra, kan have en betydning for sikkerheden på arbejdspladsen. Det kan f.eks. have betydning for, hvor hurtigt man kører indenfor virksomhedens område. Det kan også spille en rolle, at eksterne personer forstår og efterlever virksomhedens arbejdsmiljøpolitik, og at virksomhedens egne medarbejdere er opmærksomme på, at eksterne personer kan være mere uopmærksomme. Virksomheden skal derfor tage passende forholdsregler for at sikre, at medarbejdere fra fremmede virksomheder, der arbejder inden for virksomhedens område, informeres om og følger virksomhedens regler for intern færdsel.

Personer, der kommer udefra, har pligt til at rette sig efter de regler, der gælder på virksomheden.

Dette kan I bedst håndtere ved at lade reglerne indgå i aftalerne med de eksterne virksomheder, f.eks. ved at udforme skriftlige retningslinjer for færdsel, kørsel, arbejde mv. på virksomhedens område.

Det bør også aftales, hvem der skal påtale overtrædelser, og hvilken konsekvens en overtrædelse har. Som i alle andre tilfælde er det vigtigt, at påtale og konsekvens føres ud i livet, da reaktionerne ellers vil miste sin effekt.

Hvis man ved, at arbejdspladsen vil få besøg af flersprogede gæster, er det vigtigt at kunne informere dem på et sprog, de forstår. Husk, hvis skriftlige anvisninger står alene og ikke følges op af f.eks. kontrol eller dialog, har de ofte en begrænset effekt.

En grossistvirksomhed har lavet et opslag til chauffører fra andre virksomheder. Opslaget informerer bl.a. om, at der skal anvendes sikkerhedssko og hjelm. Chaufføren kan afvises, hvis han ikke følger reglerne.

På et stållager oplevede man, at sikkerheden i forbindelse med eksterne håndværkeres arbejdsopgaver ikke altid var i top. F.eks. var håndværkere i to tilfælde ved at vælte med en lift. For at sikre at eksterne firmaer overholder sikkerhedsreglerne, har man derfor udarbejdet en introduktion, som firmaer skal underskrive, før deres ansatte kommer ind og arbejder på virksomheden.

Et lager havde særlige udfordringer med chauffører fra eksterne transportører. Man har derfor lavet en folder på flere sprog, hvor færdselsreglerne på virksomhedens område beskrives. Folderen får chaufførerne udleveret, når de tjekker ind. Virksomheden har endvidere skiltet med hastighedsbegrænsning etc.

Velkommen til Logistikcentret

Vores vision er ingen arbejdsulykker – sikkerhed er også dit ansvar

Vi ønsker at sikre vores gæster, derfor har vi enkelte sikkerhedsregler, som skal overholdes:

- Der skal benyttes orange sikkerhedsvest (vores medarbejdere har grønne veste) og sikkerhedssko ved færdsel i driften
- Gangzoner, markeret med gult skal respekteres
- Det er ikke tilladt at færdes uden følgeskab i driften
- Såfremt du ønsker at ryge, henvises til vores rygezoner
- Beredskabsplan – vi har en lille folder, som vi anbefaler, at du læser
- Evakuering – besøgsansvarlig vil udpege eller være evakueringsleder for dig.

Hvordan gør man?

Når den interne færdsel planlægges skal arbejdsmiljøorganisationen inddrages for at sikre, der ikke er unødvendige ulykkesrisici.

1.

Start med at skabe et overblik over virksomheden. Grundlaget for vurderingen bør være en oversigts-tegning over virksomheden, som både viser forholdene indendørs og udendørs. På tegningen skal der være indtegnet:

- Lager- og arbejdsrum med angivelse af alle faste arbejdspladser etc.
- Gang- og parkeringsarealer samt adgange til offentlige køreveje.

2.

Marker al færdsel på tegningerne - vælg en farve til hver type færdsel – så I får et godt overblik. Undersøg hvilke færdselstyper I har, og om de skal placeres som gående eller kørende. Hvis I f.eks. har en medarbejder, der arbejder med en palleløfter, skal I beslutte, om denne defineres som gående eller kørende færdsel.

Indenfor er det f.eks., hvor der er:

- trucks, palleløftere, kraner
- gående til og fra forskellige afdelinger, ud og ind af porte, til og fra forskellige maskiner mv.

Udenfor er det f.eks., hvor der er:

- gående
- cykler, knallerter,
- personbiler, varevogne og lastbiler.

3.

Tegningen er et godt hjælpeværktøj til at finde de problematiske områder. Synliggør de steder, hvor der er problemer, f.eks. områder med sammenblanding af gående og kørende færdsel.

Tag udgangspunkt i, at de interne færdselsregler både skal give sikkerhed, en effektiv drift og være logiske og lette at følge.

Tegningen kan også bruges til at finde ud af, om der er færdselsveje, som er helt unødvendige eller uhensigtsmæssige i forhold til den transport, der er brug for. Arbejdet med at få tilrettelagt den interne transport kan samtidig anvendes til optimering af logistikken på virksomheden.

Gå derefter en tur gennem hele virksomheden og gennemgå færdselsvejene i praksis ud fra tegningen. Så får I en detalilviden om den kortlagte færdsel. Inddrag kollegerne i de enkelte afdelinger, de kan kommentere og bidrage til, at kortlægningen bliver nøjagtig og omfatter alle typer af transport.

4.

Prioriter derefter problemområderne og nummerér dem til en handlingsplan. Find løsninger til problemområderne.

Gennemgå færdselsvejene igen og snak om mulige løsninger i detaljer. Udarbejd et oplæg til en løsning for hele virksomheden.

Før løsningerne gøres permanente er det en god idé at afprøve løsningerne. Midlertidige løsninger kan være markeringer med tape eller opmærkningsbånd på de områder, der skal afprøves. Lad prøve-markeringerne sidde i 14 dage, og lad medarbejderne kommentere på opstillingerne. Medarbejdernes kommentarer kan medvirke til, at markeringerne flyttes eller ændres.

Efter prøveperioden besluttet det i samarbejde med arbejdsmiljøorganisationen, hvilke løsninger der skal etableres permanent. Stil krav til løsningernes holdbarhed overfor leverandøren. Løsningerne etableres – dvs. påmaling af markeringer, opsætning af skilte, lys, porte, bomme mv. Markeringernes holdbarhed er vigtig i forhold til, hvor meget truckkørsel der er på området, hvordan der gøres rent, og hvilke rengøringsmidler der bruges.

Når løsningerne er etableret, skal medarbejderne informeres og instrueres om de valgte løsninger. Instruksen skal omhandle:

- Hvilke løsninger der er valgt, og hvor de er etableret på virksomheden
- Hvad de nye skilte, lyd- og lyssignaler betyder.

Informationerne kan gives på personalemøder, ved opslag eller ved skriftlige informationsmaterialer som f.eks. pjecer. Det kan være en god idé, at udarbejde et sæt "færdselsregler" for den interne transport.

Når det bliver hverdag er det vigtigt, at de retningslinjer, der er lagt for transporten, forstås og følges af alle medarbejdere og besøgende. Ledere og arbejdsmiljørepræsentanter skal i det daglige fungere som gode rollemodeller og minde kollegerne om, hvis reglerne ikke bliver overholdt.

På nogle virksomheder kan det være nødvendigt at indføre en påtale eller alvorligere konsekvenser, hvis retningslinjerne ikke overholdes.

Et centrallager inddrager arbejdsmiljøorganisationen ved planlægning af ændringer på lagerets indretning. Det er f.eks. ved flytning af reoler. Arbejdsmiljøorganisationen vurderer forslag til den nye indretning på en plantegning og tager bl.a. stilling til om oversigtsforholdene vil være forsvarlige, om bredden på køre- og gangvejene gør det muligt at kunne færdes og manøvrere uden fare for påkørsler, om der vil opstå knudepunkter, der fordrer, at der skal etableres ensrettet kørsel. Vurderinger der skal tage højde for ulykkesfarer og sikre færrest mulige gener i logistikken på lageret.

På et stållager vurderede man, at trafikintensiteten øgede risikoen for ulykker. Det er derfor besluttet, at der ikke må komme lastbiler i læsehallen efter kl. 14, hvor der køres særligt meget med trucks.

En vareterminal oplevede et fald i ulykkestallet, da de flyttede ind i et lager med større arealer. De vurderer, at pladsforholdene især har nedbragt antallet af farlige situationer ved kørsel.

Adresser

Branchevejledningen kan downloades fra www.bartransportogengros.dk

Fællessekretariatet

H. C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
Tlf.: 33 77 33 77

Arbejdsgiversekretariatet

H. C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
Tlf.: 33 77 33 77

Arbejdsledersekretariatet

Vermlandsgade 65
2300 København S
Tlf.: 32 83 32 83

Arbejdstagersekretariatet

Kampmannsgade 4
1790 København V
Tlf.: 70 300 300

Arbejdstilsynet

Postboks 1228
0900 København C
Tlf.: 70 12 12 88
www.at.dk

Branchevejledningen kan købes gennem

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø

Lersø Parkallé 105
2100 København Ø
Tlf.: 39 16 52 30
www.arbejdsmiljobutikken.dk

**Branchearbejdsmiljørådet
for transport og engros**

www.bartransport.dk

Layout: Søren Sørensens Tegnestue
1. udgave, 2014
ISBN nr. 978-87-92868-35-0
Vare nr. 123031

